

УДК 336.7(477)

В.М. ВАРЕНИК, кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Обґрунтовано призначення політики управління грошовими потоками в економіці України. Сформовано сутність та складові політики управління грошовими потоками в економіці України на певних етапах. Виокремлено зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування грошових потоків у національній економіці.

Ключові слова: грошовий потік, політика управління грошовими потоками, етапи політики управління грошовими потоками.

Постановка проблеми. Однією з важливих умов стабільного розвитку національної економіки є підвищення ефективності управління грошовими потоками на макро-, мезо- та мікрорівнях. Стійкий дефіцит державного бюджету, державний борг, що постійно зростає, незбалансованість грошового обігу свідчать про недоліки в управлінні грошовими потоками в економіці України.

Ефективне функціонування вітчизняної грошової системи в сучасних умовах нестабільності та хаотичності економічного середовища потребує перегляду традиційних підходів до управління грошовою системою в національній економіці. Саме тому поглиблення теоретичних, організаційних та методичних засад управління грошовими потоками в економіці України заслуговує на особливу увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що неефективно сформована політика управління грошовими потоками призводить до дефіциту грошових коштів, хаотичності та несистемності в русі грошових коштів. Рух грошових коштів в економіці України відбувається неструктуровано, несистематизовано, про що свідчать дефіцит державного бюджету, постійний державний борг, інфляція, кризи в економіці, які періодично повторюються.

Проведений аналіз показників руху грошових коштів в економіці України за 2000–2012 рр. (рис. 1) показує, що протягом 13 аналізованих років в Україні спостерігається постійний державний борг та постійний дефіцит державного бюджету, що свідчить про неефективну політику управління грошовими потоками України.

У літературі, практично починаючи з Дж.М. Кейнса, при визначенні предмета економічної політики, домінує її отождолення з державним регулюванням. Так, Кейнс вважав, що оскільки економіка не може бути покинута напризволяще, то економічна політика, яка виражає «загальну волю», – це державне регулювання. Як сукупність державних заходів впливу на економічні процеси розумів цю політику і В. Ойкен [7, 9, 18]. Практично аналогічне розуміння її змісту можна прочитати і в сучасному англійському словнику: «Економічна політика – це поведінка держави щодо економіки. Як домігантна мета виступає оптимум добробуту, виражений у кількісних макропоказниках, досягнутий за певних конкретних умов». Такої ж позиції трактування економічної політики дотримуються Ентоні Б. Аткінсон і Джозеф Е. Стігліц [4, 23], Джеффри Сакс, а також російські автори [21], які, зокрема, узагальнюючи трактовки вище-

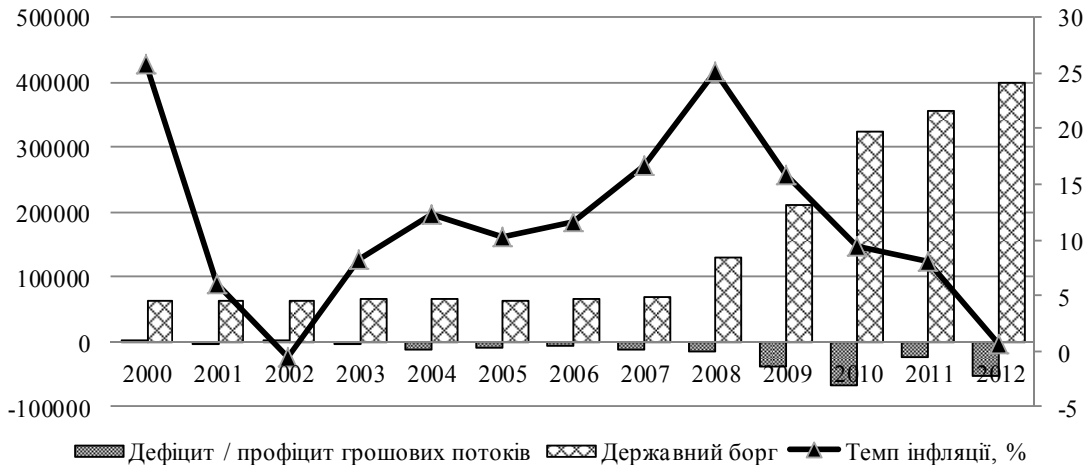

Рис. 1. Показники руху грошових коштів в економіці України за 2000–2012 рр.

названих авторів, пишуть: «економічна політика або державне регулювання економіки покликане, згодом (можливо), виражати сукупну волю суспільства, вона знаходить своє конкретне втілення у рішеннях і діях уряду, може коригувати економічні процеси» [7].

О.О. Беляев [7] стверджує, що останнє визначення поняття «економічна політика» не є коректним не лише в редакційному плані, а й методологічному, оскільки ця категорія (поняття) формулюється не через знаходження її сутності, а через спробу описати її зміст.

Таким чином, економічна політика розглядається на макроекономічному рівні і відображає систему заходів, спрямованих на регулювання економічних процесів, здійснюваних державою або іншими особами. Економічна політика включає постановку тих або інших цілей і визначення шляхів та методів їх досягнення.

Дискусійними є позиції авторів щодо сутності управління.

Ф.І. Хміль це питання висвітлює так: «поняття «управління» містке й глибоке. Його застосовують як до складових навколишнього середовища, в якому існує людина (управління в неживій і живій природі, в людському суспільстві), так і до різноманітних видів людської діяльності (управління державою, регіоном, організацією, політичною партією, автомобілем, дорожнім рухом тощо)» [27].

Г.В. Осовська дає таке визначення управління: «... щоб управляти, потрібно, по-перше, впливати і, по-друге, бачити мету цього впливу» [19].

Термін «управління» у буквальному розумінні означає діяльність з керівництва чимось [11].

У найбільш загальному вигляді терміном «управління» позначається діяльність, яка за своїм змістом є впорядкуванням взаємодії певної множини елементів. Упорядкування зв'язків між елементами будь-якої системи є необхідною умовою її існування та функціонування і досягається за допомогою двох основних способів: саморегуляції та управління [6].

Отже, для процесу управління необхідною є наявність двох елементів: суб'єкта управління та об'єкта. Суб'єктом виступає людина, підприємство, держава. Об'єктом виступає діяльність організації, досягнення поставленої мети. Ефективність управління визначається адекватністю дій управління щодо об'єкта управління.

Саме для налагодження процесу управління і послідовності управління грошовими коштами в економіці необхідним є формування політики управління грошовими потоками за сегментами управління, яка дозволить систематизувати грошові потоки.

Питанню стосовно політики управління грошовими потоками в економі-

ці України приділено недостатньо уваги, вчені в основному досліджують етапи політики управління грошовими потоками на мікрорівні.

Так, І.А. Бланк [5, с. 232] зазначав, що політика управління грошовими потоками є частиною загальної економічної стратегії підприємства, що забезпечує формування пріоритетних цілей організації його грошового обороту і вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. У свою чергу, А.М. Поддєрьогін [26, с. 75] зазначив, що політику управління грошовими потоками необхідно розглядати як комплексне поняття, у структурі якого можна виділити складові елементи. Складовими елементами є: цілі і завдання управління, напрями управління, критерії прийняття управлінських фінансових рішень, методи кількісної оцінки грошових потоків та форми управління грошовими потоками. Також автор описує обґрунтування та реалізацію політики управління грошовими потоками.

О.В. Єрмошкіна [8] розглядає політику управління фінансовими потоками на мікрорівні як систему управління фінансовими потоками промислового підприємства. О.В. Майборода [15] розглядав політику управління фінансовими потоками і зазначав, що фінансові потоки необхідно досліджувати на рівні цілісної економічної системи. О.В. Мартякова та В.А. Харченко [16] розглядають користувачів інформації щодо грошових потоків.

Проте питання формування та реалізації політики управління грошовими потоками на макрорівні залишається досі не вирішеним.

Постановка завдання. Метою цієї статті є удосконалення теоретичних та організаційних засад формування та реалізації політики управління грошовими потоками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління грошовими потоками здійснюється через політику управління. Розглянемо сутність поняття «політика управління грошовими потоками».

Політику управління грошовими потоками можна подати як генеральний

план дій у сфері організації обороту грошових коштів підприємства, що визначає пріоритети напрямів і видів цих потоків, характер формування і використання грошових ресурсів, що забезпечують передбачений загальний економічний розвиток підприємства. Ураховуючи все вищесказане, можна констатувати, що політика управління грошовими потоками є сполучною ланкою розвитку операційної, інвестиційної і фінансової діяльності щодо руху грошових потоків в економіці.

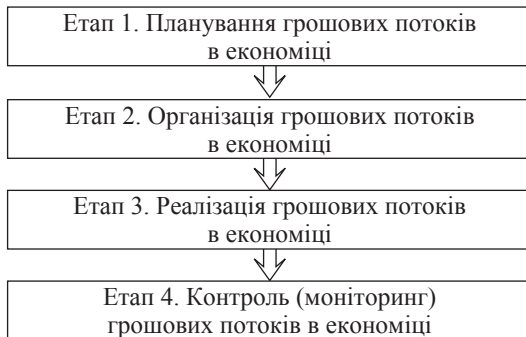
І.А. Бланк [5, с. 231–232] зазначає, що процес розробки політики управління грошовими потоками є найважливішою складовою частиною загальної системи стратегічного вибору підприємства, основними елементами якого є місія, загальні стратегічні цілі розвитку, система функціональних стратегій у розрізі окремих видів діяльності, способи формування і розподілу грошових ресурсів. При цьому політика управління грошовими потоками перебуває в певній співвідповідності з іншими елементами стратегічного вибору підприємства.

Основним завданням суб'єктів управління грошовими потоками є формування продуманої політики, яка включає в себе методи та форми управління, завдяки яким стає зрозумілим процес управління грошовими потоками.

Етапи управління грошовими потоками на макрорівні є виділеними і поширеними серед науковців у сучасній економічній науці і практиці. Водночас, незважаючи на поширеність їх застосування у фінансовій практиці, в науковій літературі простежується незначна кількість досліджень [5, 14], присвячених виокремленню етапів управління грошовими потоками в економіці. Учені в основному приділяють увагу виділенню етапів управління грошовими потоками підприємства. Так, І.А. Бланк виокремлює 10 етапів, які можна скоротити до чотирьох основних, тому що більшість із зазначених ним етапів або повторюють один одного, або є деталізованими. Інші науковці [5, 14], беручи за основу праці І.А. Бланка використовують підходи, що вже іс-

нують, до формування етапів управління грошовими потоками, або скорочують ті, що існують, але незначно.

Грунтуючись на означених науковцями складових елементах пропонуємо такі етапи політики управління грошовими потоками у національній економіці (рис. 2).

Рис. 2. Етапи управління грошовими потоками у національній економіці

Крім того, виокремлені етапи політики управління грошовими потоками є універсальними, і можливе їх використання згідно з класифікаційною ознакою грошових потоків за сегментами: сегмента державних фінансів, сегмента приватних фінансів.

Слід зауважити, що етапи управління грошовими потоками відбуваються в кругообігу, тобто, коли пройдено 4-й етап, аналітики повертаються знову до 1-го етапу.

Розглянемо більш детально кожний етап політики управління за сегментами управління грошовими потоками: сегмент державних та сегмент приватних фінансів.

Етап 1. Планування грошових потоків. У процесі цього етапу проводиться оцінка перспективних обсягів надходження і витрачання грошових коштів, розміру чистого грошового потоку в плановому періоді.

На етапі планування грошових потоків можна виділити такі підетапи:

1) аналіз грошових потоків – аналіз тенденцій руху грошових потоків у попередньому періоді, виявлення достатності

формування грошових коштів, ефективність їх використання, оцінка рівня збалансованості, рівномірності, синхронності грошових потоків, аналіз фінансової стабільності й прибутковості, ефективності управління ними;

2) дослідження і прогнозування факторів, які впливають на формування грошових потоків, вивчення зовнішніх і внутрішніх умов формування грошових потоків і можливої їх зміни в майбутньому періоді;

3) обґрунтування типу політики управління грошовими потоками – оцінка підходу щодо формування окремого елемента політики управління грошовими потоками. Елементами виступають: грошові надходження, грошові витрати і грошові запаси та резерви, що дозволяє ідентифікувати поведінку суб'єкта на кожній стадії кругообігу грошових коштів, пріоритети менеджменту щодо цілей управління грошовими потоками.

Етап 2. Організація грошових потоків.

У сегменті приватних фінансів організація грошових потоків пов'язана з операційною діяльністю і визначає її ефективність, забезпечуючи скорочення виробничого та фінансового циклів підприємства, а отже, одержання додаткового прибутку. Якість організації грошових потоків багато в чому визначає ділову репутацію підприємства. Отже, виникає необхідність удосконалення організації грошових потоків, здатної стати основою не просто поліпшення фінансових показників підприємства, але і його високого рейтингу. Більше того, організація грошових потоків підприємства повинна бути адекватною стратегії розвитку підприємства. Від цього залежить реалізація цілей поточної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

У сегменті державних фінансів організація грошових потоків пов'язана з організацією виконання Державного бюджету України; організацією взаємних розрахунків між державним і місцевим бюджетами; організацією збору фінансової звітності про стан виконання держав-

ного, місцевих та зведеного бюджетів; організацією валютного контролю тощо.

Етап 3. Реалізація грошових потоків. Мета: впровадження обраної політики управління грошовими потоками, реалізація планів.

Аналіз реалізації грошових потоків показав:

1) що органами державної влади не виконується принцип прозорості бюджетної системи. Державне казначейство України, яке складає річний звіт про Державний бюджет України, не надає достатньо інформації для аналізу бюджету України, крім 2011 р., коли з прийняттям Бюджетного кодексу України ця інформація публікується для аналізу даних;

2) протягом 2000–2012 рр. основна частина надходжень припадала на податок на прибуток підприємств та податок на додану вартість із вироблених в Україні товарів (рис. 3);

3) у сегменті приватних фінансів грошові кошти рухаються в напрямках надходжень до Державного бюджету України, але є зворотний зв'язок органів державної влади з платниками податків через відшкодування податку на додану вартість. Крім того, у процесі роботи з платниками податків згідно з висновками виконання Державного бюджету України за період 2000–2012 рр. органи державної

влади, а саме Державна податкова адміністрація, Кабінет Міністрів України, Державне казначейство України та Рахункова палата України розробляють відповідні розпорядження щодо заходів впливу на платників податків;

4) вихідні грошові потоки фізичних та юридичних осіб у сегменті приватних фінансів рухаються несистемно, безладно. Спостерігається постійне недоотримання коштів у бюджет країни, що вказує на неефективне управління грошовими потоками з боку органів державної влади. Але з посиленням контролю з боку органів державної влади спостерігається значний приплив коштів.

Етап 4. Контроль грошових потоків. Мета: оцінювання ступеня виконання планових завдань із формування і використання грошових коштів, рівня рівномірності, синхронності грошових потоків і ефективності управління ними:

1) облік руху грошових коштів та ідентифікація грошових потоків – формування необхідного інформаційного забезпечення для проведення аналізу, оптимізації, планування і контролю грошових потоків;

2) оптимізація грошових потоків – виявлення найкращих форм руху грошових коштів з урахуванням умов і особливостей здійснення діяльності;

Рис. 3. Динаміка структури вхідних грошових потоків в економіці України за 2000–2012 рр.

3) оцінка результативності розробленої політики управління грошовими потоками – оцінити результативність розробленої політики, ефективність її впровадження, ефективність досягнення поставленої мети.

У процесі факторного дослідження грошових потоків у сегменті приватних фінансів необхідно визначити, чи володіє підприємство достатнім потенціалом для формування необхідного обсягу грошових ресурсів, щоб скористатися комерційними можливостями, що відкриваються, а також виявити, які внутрішні його параметри послаблюють результативність формування грошових ресурсів.

З огляду факторів економічного зростання, які розглядаються багатьма вченими [25, 77–82], можливо виокремити саме ті, які впливають на формування грошових потоків держави.

Можливо виділити дві групи факторів, що впливають на формування грошових потоків держави: зовнішні та внутрішні (рис. 4).

У системі зовнішніх факторів виділимо: кон'юнктуру товарного і фінансового ринків, доступність зовнішніх джерел фінансування, ризику, інвестиційну привабливість держави, статус (рейтинг) у світовій економіці.

Серед внутрішніх факторів слід виокремити: корпоративну культуру в дер-

жаві, податкову політику, політику внутрішніх запозичень, налагодженість каналів руху грошових коштів, політику поділу грошових потоків щодо напрямів руху грошових коштів.

Наведемо характеристику кожної з груп виокремлених факторів.

Кон'юнктура товарного і фінансового ринку. Зміну кон'юнктури товарного ринку визначає зміна головної компоненти позитивного грошового потоку держави – обсягу надходження грошових коштів від реалізації продукції, експорту, реалізації державних запасів товарів, здійснення державних закупівель. Підвищення кон'юнктури товарного ринку приводить до зростання обсягу позитивного грошового потоку щодо цього виду діяльності. І навпаки – спад кон'юнктури викликає так званий «спазм ліквідності», що характеризує викликаний цим спадом тимчасовий брак грошових коштів при накопиченні значних запасів готової продукції, яка не може бути реалізована.

Характер кон'юнктури фінансового ринку впливає перш за все на можливість формування грошових потоків за рахунок емісії акцій і облігацій. Крім того, кон'юнктура фінансового ринку визначає можливість ефективного використання тимчасово вільного залишку грошових коштів, викликаного невідповідністю обсягів позитивного і негативного

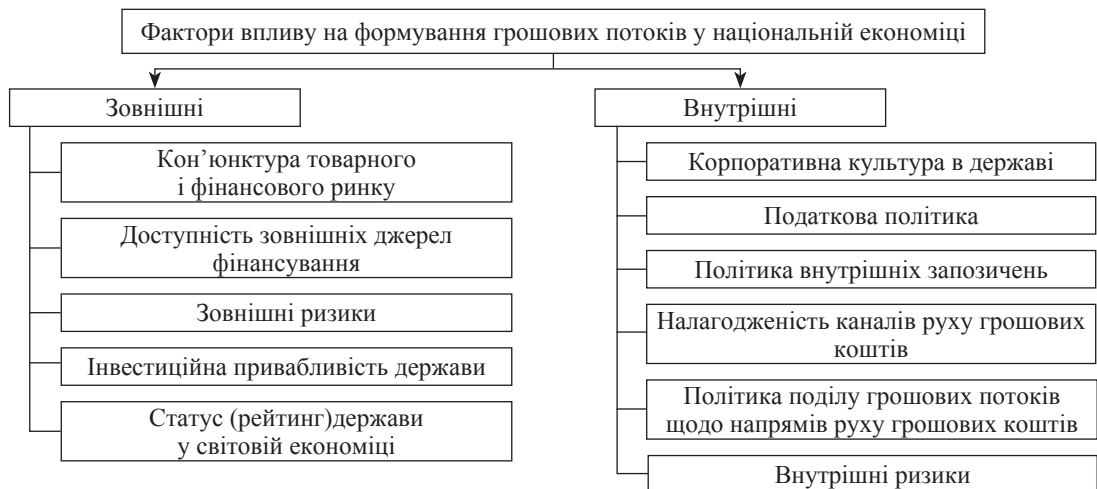

Рис. 4. Фактори впливу на формування грошових потоків у національній економіці

грошових потоків держави в часі. Також кон'юнктура фінансового ринку впливає на формування обсягів грошових потоків, цінних паперів.

Доступність зовнішніх джерел фінансування (кредитів, позик, безоплатного фінансування) багато в чому визначається кон'юнктурою кредитного ринку, що склалася (тому цей чинник розглядається як зовнішній). Залежно від кон'юнктури цього ринку зростає або знижується обсяг пропозиції «коротких» або «довгих», «дорогих» або «дешевих» грошей, а відповідно, і можливість формування грошових потоків за рахунок цього джерела (як позитивних – при отриманні кредиту, так і негативних – при його обслуговуванні і погашенні).

Зовнішні ризики – форс-мажорні обставини, які передбачають формування резервного капіталу, але у надзвичайних обставинах використання додаткових коштів. Це – фінансові ризики, політичні, соціальні.

Інвестиційна привабливість держави – цей фактор впливає на формування позитивного грошового потоку, але важливим є удосконалення законодавства щодо іноземних інвесторів.

Статус (рейтинг) держави у світовій економіці – дуже важливий фактор, який впливає на формування позитивного грошового потоку і на інвестиційну привабливість країни. Адже інвесторам при виборі країни щодо інвестування дуже важливо бути захищеними законодавчо і бути впевненими стосовно отримання доходу від вкладених коштів.

Внутрішні фактори: згідно із визначенням «корпоративна культура підприємства – це система колективно поділених цінностей, переконань, традицій і норм поведінки працівників» [10]. Корпоративна культура в державі – система цінностей та переконань, які поділяє кожен суб'єкт, що визначає його поведінку, обумовлює характер життєдіяльності держави.

Податкова політика. Будь-які зміни в податковій політиці – поява нового виду податків, зміна ставок оподаткування, відміна або надання податкових пільг,

зміна графіка внесення податкових платежів тощо – визначають відповідні зміни в обсязі і характері негативного грошового потоку держави.

Політика внутрішніх запозичень – цей фактор впливає на формування як позитивного (при отриманні внутрішніх запозичень), так і негативного (при погашенні внутрішніх запозичень) грошового потоку, тому важливим є порядок отримання позик.

Налагодженість каналів руху грошових коштів – цей фактор впливає на формування вхідних і вихідних потоків держави, який передбачає чітку налагодженість між виокремленими каналами руху грошових коштів без затримання і з ціловою спрямованістю.

Політика поділу грошових потоків щодо напрямів руху грошових коштів – цей фактор впливає на формування вихідних грошових потоків, які спрямовані на поділ доходної частини державного бюджету, тобто чітке розуміння, вдале прогнозування і аналіз структури видатків державного бюджету.

Внутрішні ризики – політичні, фінансові та соціальні. Форс-мажорні обставини, які передбачають формування резервного капіталу, але у надзвичайних обставинах використання додаткових коштів.

Висновки та прогнози. Згідно з аналізом проведеного дослідження виявлено, що політику управління грошовими потоками можна подати як генеральний план дій у сфері організації обороту грошових коштів підприємства, що визначає пріоритети напрямів і видів цих потоків, характер формування і використання грошових ресурсів, що забезпечують передбачений загальний економічний розвиток підприємства.

Грунтуючись на означених науковцями складових елементах, виділено чотири основні етапи політики управління грошовими потоками у національній економіці: планування грошових потоків в економіці, організація грошових потоків в економіці, реалізація грошових потоків в економіці, контроль (моніторинг) грошових потоків в економіці.

Виділено дві групи факторів впливу на формування грошових потоків держави: зовнішні і внутрішні. У системі зовнішніх факторів виділено: кон'юнктуру товарного і фінансового ринків, доступність зовнішніх джерел фінансування, ризики, інвестиційну привабливість держави, статус (рейтинг) у світовій економіці. Серед внутрішніх факторів виокремлено: корпоративну культуру в державі, податкову політику, політику внутрішніх запитань, налагодженість каналів руху грошових коштів, політику розподілу грошових потоків щодо напрямів руху грошових коштів.

Дослідження перелічених вище факторів дозволяє оцінити зовнішні можливості і внутрішній потенціал формування грошових потоків держави в процесі розробки політики управління ними.

Ідентифікація типу політики управління грошовими потоками базується на оцінці активності залучення додаткових грошових коштів із зовнішніх джерел фінансування, активності відносно реінвестування грошових коштів, отриманих у результаті операційної діяльності, ставленням суб'єкта управління до підтримки належного стандарту платоспроможності.

Таким чином, зміст і завдання управління грошовими потоками несуть цільовий характер, тобто передбачають постановку та досягнення певної мети, чітко поставлені цілі й розроблена політика управління грошовими потоками стають потужним засобом підвищення ефективності грошового обігу в довгостроковій перспективі, координації контролю, а також базою для прийняття управлінських рішень на всіх етапах управління національною економікою.

Список використаних джерел

1. Ажнюк М.О. Основи економічної теорії: навч. посіб. / М.О. Ажнюк, О.С. Передрій. – К.: Знання, 2008. – 368 с.
2. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки в системі економічних відносин: монографія / Г.М. Азаренкова. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 328 с.
3. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки економічних агентів: методологія та організація управління: автореферат дис. ... канд. екон. наук. 08.00.08 / Г.М. Азаренкова. – Суми, 2007. – 36 с.
4. Аткинсон Э.Б. Лекции по экономической теории государственного сектора [Электронный ресурс] / Э.Б. Аткинсон, Дж. Стиглиц. – Режим доступа: <http://padabum.com/d.php?id=31333>
5. Бланк И.А. Управление денежными потоками / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
6. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
7. Економічна політика: навч. посіб. / О.О. Беляев (кер. кол. авт.), А.С. Бєбєло, М.І. Діба та ін. – К.: КНЕУ, 2004. – 287 с.
8. Єрмошкіна О.В. Система управління фінансовими потоками промислового підприємства: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / О.В. Єрмошкіна. – Донецьк, 2009. – 31 с.
9. Кейнс Д. Общая теория занятости, процента и денег: пер. с англ. / Д. Кейнс. – СПб.: Петроком, 1993.
10. Кислинська В.О. Корпоративна культура підприємства – один із факторів його конкурентноздатності [Електронний ресурс] / В.О. Кислинська. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/CCN/Economics/10_kislins_ka%20v.o.doc.htm.
11. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков. – К.: ЮрінкомІнтер, – 1999. – 736 с.
12. Костіна Т.В. Корпоративна культура: її сутність і формування в Україні / Т.В. Костіна // ВісникДонНУЕТ. Серія: Економічні науки. – 2008. – № 3 (№ 39). – С. 77–84.
13. Кучер Г. Розвиток ринку внутрішніх державних боргових зобов'язань України / Г. Кучер // Вісник КНТУН. – 2011. – № 2. – С. 47–65.
14. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками: навч. посібник / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 255 с.

15. Майборода О.В. Управління фінансовими потоками підприємства: автореферат дис. ... канд. екон. наук. 08.04.01 / О.В. Майборода. – Суми, 2006. – 22 с.

16. Мартякова О.В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства // О.В. Мартякова, В.А. Харченко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Вип. 32 (126). – Донецьк, ДонНТУ, 2007. – С. 158–162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/123456789/248>

17. Николайчук О. Інвестиційна привабливість України крізь призму міжнародних рейтингів / О. Николайчук // Міжнародний збірник наукових праць. – Вип. 3 (15). – 2009. – С. 197–200.

18. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен. – М.: Прогресс, 1995.

19. Осовська Г.В. Основы менеджменту: навч. посібн. / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: «Кондор», 2006. – 664 с.

20. Пугачев В.П. Введение в политологию; 4-е изд., перераб. и доп. / В.П. Пугачев, А.И. Соловьев. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 479 с.

21. Сакс Джеффри Д. Макроэкономика. Глобальный подход: пер. с англ. /

Джеффри Д. Сакс, Фелипе Ларрен Б. – М.: Дело, 1996. – 847 с.

22. Світова економіка (CD): навч. посібн. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова, А.А. Наумчик; за ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2010. – 328 с.

23. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектора: пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський / Джозеф Е. Стігліц. – К.: Основи, 1998. – 854 с.

24. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2001. – 538 с.

25. Фінанси: підручник / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/16330826/finansi/byudzhetna_politika_byudzhetniy_mehanizm

26. Фінансовий менеджмент: підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.

27. Хміль Ф.І. Основы менеджменту: підручник / Ф.І. Хміль. – К.: Академвидав, 2005. – 608 с.

28. Юрій М.Ф. Політологія: підручник / М.Ф. Юрій. – К.: Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.

Обосновано значення політики управління денежними потоками в економіці України. Сформовані сутність і складові політики управління денежними потоками в економіці України на визначених етапах. Виділені зовнішні і внутрішні фактори впливу на формування денежних потоків в національній економіці.

Ключевые слова: денежный поток, политика управления денежными потоками, этапы политики управления денежными потоками.

The meaning of monetary flow management policy in the Ukrainian economy is justified. The essence and components of monetary flow management policy in the Ukrainian economy on dedicated stages are formed. The influence of internal and external factors on the formation of the monetary flows in the national economy is allocated.

Key words: monetary flow, monetary flows management policy, the stages of monetary flows management policy.

Одержано 12.02.2014.